

14 juli 2024, dienst van de Schrift

Schriftlezing: Kolossenzen 3: 1-17

Gemeente van Christus, ja, waar gaat dit heen, zo zou u misschien kunnen denken bij het lezen van de tekst uit Kolossenzen 3. Paulus valt in de tekst vrijwel meteen met de deur in de slaapkamer. Krijgen we hier vanochtend de zedenpolitie over ons heen, die ons om de oren slaat met waarschuwingen voor ontucht en zedeloosheid en wat dies meer zij. Maar deze opsomming van ondeugden zegt vooral iets over de omgeving waarin de brief aan de Kolossenzen is ontstaan: een hellenistische samenleving, een samenleving die met andere woorden gekleurd werd door de cultuur van het oude Griekenland. Die samenleving had waarschijnlijk een andere seksuele moraal had dan men in het Jodendom gewend was. Maar dan nog, wat moeten we aan met deze tekst?

Bij de voorbereiding voor deze dienst stuitte ik op twee preken over Kolossenzen 3 van de theoloog Dietrich Bonhoeffer, die hij als tweeluik in juni 1932 in Berlijn hield. In die preken richt hij zich met name op vers 1-4 uit de lezing van vandaag; richt u op wat boven is, niet op wat op aarde is. Creëert zo'n uitspraak geen dromers en wolkenwandelaars; mensen die de dingen laten komen en gaan zoals ze nu eenmaal zijn en alleen naar de hemel staren. Is dat niet een vorm van verraad aan de aarde? Laten we ons dan niet in slaap sukkelen midden tussen de ten hemel schreiende ongerechtigheden van de wereld. Is het geloof dan toch als opium dat ons tevreden stelt in een onrechtvaardige wereld? Nee, dat is het juist niet, stelt Bonhoeffer. Juist omdat wij streven naar wat van boven is, protesteren wij des te hardnekkiger en doelbewust op deze aarde met woorden en daden.

Ja, met woorden en daden. In de tekst gaat het ook over woorden en taal. Het gaat namelijk niet alleen over zedeloosheid, maar ook over woede en drift, laster en vuile taal. Daar wordt iets anders tegenover gezet: innig medeleven, goedheid, nederigheid, zachtmoedigheid en geduld; elkaar verdragen en vergeven; en bovenal; kleeft u in de liefde en laat de vrede van Christus heersen in uw hart. Dit wordt in de tekst tegenover elkaar gezet als de oude mens die we afgelegd hebben en de nieuwe mens die we hebben aangetrokken, alsof we een oude mantel afdoen en een nieuwe mantel omdoen. Het doet denken aan het ritueel van de doop, zoals dopelingen vanaf de vroege kerk na de doop een witte mantel omgeslagen kregen. De crux van het verwisselen van deze oude mantel voor een nieuwe mantel wordt geschetst in de eerste vier verzen van de tekst van vandaag. De kern is dat ons leven met Christus in God verborgen ligt.

Hier raken we aan de kern van het Paasmysterie, daar waar woorden tekortschieten. Het Nieuwe Testament spreekt hierover in schijnbare tegenstellingen, om voor de lezer de hoogte en de diepte van het Paasevangelie te peilen. Jullie zijn gestorven – en toch zijn jullie tot leven gewekt, zo staat. Zoals er elders staat: jullie zijn in het donker – en toch in het licht. Jullie zijn angstig – en toch kunnen jullie blij zijn. Zo is Christus in de wereld gekomen om ons te laten meenemen in dat ongehoorde gebeuren van de opstanding. Ja, 'jullie zijn gestorven en jullie leven is met Christus verborgen in God. Dat is de stralende belofte die ons is gegeven. Hoe het er ook met ons zichtbare leven voor staat; of het nu hoogvliegend verloopt en een rijke oogst aan erkenning, eer en roem binnenhaalt; dan wel of het smadelijk onder de tafel verdwijnt en bezwijkt onder de last van nood en schuld; of het nu heldhaftig en edel en groots is, of klein en kwetsbaar en afgestompt; ons leven is met Christus verborgen in God. Bonhoeffer gebruikt

hier in zijn preek een woord dat je met iets als 'hoog geborgen' zou kunnen vertalen. Hij zegt: Het is alsof in deze woorden ons hele leven gedragen, opgetild en hoog geborgen wordt. Met de woorden van zijn bekende oudejaarsgedicht: 'Door goede machten trouw en stil omgeven, behoed, getroost, zo wonderlijk en klaar.' Ons hele leven dat hoog geborgen is bij God, dat wordt ons aangezegd. U bent met Christus opgestaan en uw leven is met Christus verborgen in God. Dit geeft ook een nieuw, scherp en helder zicht op wie een mens is: beelddrager van God. En dan kan er gezegd worden: er is geen sprake meer van Grieken en Joden, slaven of vrijen; dan is er met andere woorden geen onderscheid meer tussen mensen. Voor God zijn we allemaal gelijk.

Daarmee krijgen we misschien ook meer zicht op wat het in deze tijd en context betekent dat ons leven met Christus in God verborgen ligt, dat we beelddrager van God zijn. Dat heeft alles met woorden te maken. Ik zei het al; in de tekst gaat het over woorden en taal. Vorige week gaf ik de kinderen die komend najaar naar de middelbare school gaan een zegen mee en ik vertelde toen dat zegenen letterlijke goede woorden spreken betekent; bene-dicere in het Latijn. Daarom benoem ik aan het einde van de dienst vaak dat we de zegen ontvangen om die vervolgens in de komende week uit te dragen naar de mensen om ons heen. Over ons worden goede woorden uitgesproken, die we vervolgens door mogen geven door goede woorden over of tot de mensen om ons heen te spreken. Geen laster over vuile taal over andere spreken, maar goede woorden over en tot iemand spreken. Kleed u in liefde, verdraag elkaar, vergeef elkaar. En niet zozeer 'omdat dat moet van het geloof', maar omdat Hij ons liefheeft, we in hem geborgen zijn. Dat maakt dat de opdracht klinkt om ons in medeleven, in goedheid, nederigheid, zachtmoedigheid en geduld te kleden, om de vrede van Christus te laten heersen in ons hart. Kunnen we dat zo maar en altijd; nee, we zijn geen heiligen. Vaak lukt het misschien niet, soms tot onze eigen verbazing wel. Als het lukt, kan het de Geest zijn die het in ons bewerkt. Elders schrijft Paulus in de brief aan de Galaten over wat hij de vruchten van de Geest noemt: liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.

Dat ons leven met Christus in God verborgen ligt, betekent in deze tijd en context ook opstaan waar onderscheid tussen mensen wordt gemaakt. Want beelddrager van God zijn we allemaal en dat betekent dat er geen onderscheid tussen mensen is. Alle onderscheid dat gemaakt wordt is daarmee mensenwerk en daar moeten we ten allen tijden tegen opstaan. Er is waakzaamheid geboden in deze tijd, vol giftige taal die tweedracht zaait, dichtbij en ver weg. Zing voor God met heel uw hart psalmen, hymnen en liederen, zo eindigt de tekst. Laten wij dan inderdaad zingen, een loflied op de liefde; de liefde als het wapen van de vrede:

Liefde, die ons hebt geschapen
vonk waarmee Gij zelf ons raakt,
alles overwinnend wapen,
laatste woord dat vrede maakt.¹

Amen

¹ Lied 791: 2 uit het Liedboek (2013).